

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

VIZITA LA ORADEA AL REGEIUI FERDINAND I¹

Prof. Neculai MOGHIOR

Amintim și realizarea unui eveniment deosebit din punct de vedere al evidenței datelor cronologice: ziua de 1 aprilie devenind ziua de 14 aprilie 1919, prin decret-lege conform căruia a fost adoptat calendarul Gregorian în locul celui Iulian, de la această dată evenimentele fiind consemnate și în România numai pe stil nou.

Datorită continuării acțiunilor provocatoare ale bandelor maghiare și secuiești, care au atacat trupele române aflate pe aliniamentul Munților Apuseni, ale jafurilor și maltratărilor făcute de trupele maghiare bolșevizate, la 15 aprilie 1919, Consiliul de Miniștri, prezidat de regele Ferdinand I, a hotărât ca armata noastră să treacă peste linia de demarcație fixată inițial, înaintând până la Tisa. Acest fapt a fost comunicat și comandantului Corpului Expediționar Aliat, generalul francez Franchet d'Experey, căruia suveranul român i-a declarat: *"Am observat toate cerințele loialității, dar este ceva mai presus decât loialitatea; este grija propriei demnități. Eu nu sunt dintre aceia care se lasă călcați pe picior."*(89).

Ca urmare a intervenției hotărâte a trupelor noastre frontul maghiar a fost întors și, până la 30 aprilie 1919, bolșevicii unguri au fost alungați dincolo de Tisa și întreg teritoriul românesc aflat sub ocupație străină a fost eliberat.

La 5 mai 1919, prietenul devotat al armatei noastre și al suveranilor României, generalul francez Henri Berthelot, și-a încheiat misiunea în țara noastră, părăsind-o, de această dată în glorie, la 5 mai 1919. Cu prilejul prânzului de gală oferit în cinstea sa la Palatul Cotroceni, în discursul rostit cu prilejul acestei ceremonii, regele Ferdinand I a subliniat faptul că;

"Pentru a doua oară în cursul celor trei ani din urmă trebuie să ne despărțim de un scump prieten pe care eram deprinși să-l considerăm ca pe unul dintre ai noștri.

Când, în 1918, ne-ați părăsit, România trecea prin cele mai crude încercări pe care o soartă rea i le rezervase așa de nedrept.

Nouă, acelora care rămâneam, ni se părea că luați cu d-voastră o bună parte din nădejtile noastre și din puterea noastră de rezistență, și, cu toate acestea, credința ce sălășluia în inimile noastre, și strângându-ne mâna era ca și cum am fi jurat răzbunare, un jurământ cu atât mai sacru, cu cât n-avea deloc nevoie de cuvinte.

Adânci ne erau părerile de rău, dar cu atât mai mare ne fu bucuria atunci când, alături de noi, intrați ca învingători în Bucureștii eliberați de trupele aliate victorioase.

De atunci avem sentimentul că d-voastră, domnule general, și noi, românii, suntem nedespărțiți și suntem astfel, chiar dacă soarta așază sute de mile între noi.

¹ Fragment din lucrarea Neculai Moghior, *Ferdinand I, regele tuturor românilor*, p. 98 și urm.

Dar, chiar părăsindu-ne, rămâneți totuși printre noi, în inimile noastre recunoscătoare.. România și, înainte de toate, oastea Mea nu vor putea uita niciodată că, dacă au putut rezista unui dușman de atâtea ori superior, dacă au putut birui la Mărăști și Mărășești, aceste două nume glorioase sunt legate nedespărțit de numele generalului francez care i-a condus cu atâta știință instrucția și i-a pregătit victoria.

Părăsindu-ne astăzi, în clipa când mulțumită aceleiași armate, am împlinit visul de atâtea veacuri, adâncă noastră recunoștință vă întovărășește și, în mahnirea noastră de a vă vedea plecând, e amestecată cu mângâiere siguranța că, întorcându-vă în Franța, marea și frumoasa țară, așa de scumpă românilor, veți spune francezilor că România merită cu adevărat toată dragostea pe care o soră mai mare o poate dărui surorii mai mici.

Dar vă veți întoarce și, nădăjduiesc, chiar adesea, căci zicătoarea românească e prea adevărată: Dâmboviță, apă dulce, cine-o bea nu se mai duce."(90)

Se cuvine remarcat faptul ca și în aceste momente de istorie viforoasă, regele Ferdinand I a găsit răgazul necesar pentru acordarea atenției cuvenite evoluției vieții cultural-științifice din țara noastră și rolului ei la înfăptuirea unității naționale a tuturor românilor. Elocventă în această privință ni se pare cuvântarea sa rostită la Academia Română în ziua de 14 mai 1919:

"Evenimentele războinice ne-au împiedecat să prăznuim, așa cum am fi dorit în anul 1916, jubileul Academiei Române. O putem face azi, cu inima recunoscătoare către Pronia Cerească, că visul atâtor generații de vrednici români s-a îndeplinit. Am venit dar, cu deosebită bucurie în mijlocul Domniilor Voastre, împreună cu Regina și Principele Moștenitor, ca după acești ani de lupte grele și mari, să reluăm firul însemnatelor preocupări de cultură ale Academiei Române, sărbătorind roadele unei activități de jumătate de secol.

În lupta sfântă pentru unirea tuturor românilor, Academia Română și-a avut partea ei importantă pe tărâmul cultural; de aceea izbânda țării este și izbânda ei. Când din imboldul lui Nicolae Krețulescu și al lui C. A. Rosetti s-au pus bazele Societății Literare, cu scopul de a se ocupa mai ales de limba și literatura română, alegerea întâilor membri a arătat gândul de înalt patriotism ce a călăuzit generația din 1866, care, bine încredințată că numai pe baza unității de limbă și cultură se poate clădi trainic viitorul unei națiuni, a reunit în cercul restrâns al viitoarei Academii pe bărbații luminați din toate ținuturile românești, și astfel România Mare de azi își găsea de o jumătate de secol patria comună sub acoperișul tânărului așezământ.

Aruncând privirile asupra istoriei noastre rămânem uimiți cum neamul românesc a putut ieși biruitor din atâtea greutăți, din atâtea primejdii, și cum n-a fost înghițit de prăpastia ce adeseori se deschidea în drumul lui; citind și recitind însă poezia populară găsim cheia acestei extraordinare puteri de împotrivire. În doinele și cântecele lui se oglindește toată durerea acestui popor, care cu atâta trudă s-a luptat în vremurile întunecate ce stânjeneau zborul lui spre Soare, dar în clipele de cele mai negre restriști tot din poezia populară trăgea nădejdea într-un viitor mai fericit, în ea găsea forța nouă care îl îmbărbăta în lupta uriașă pentru existență. În ea se poate citi, ca într-o carte deschisă, toată gândirea, toată simțirea, întreaga filosofie atât de simplă și totodată atât de ascunsă a unui popor care azi, ca plugar trage brazda cea adâncă în ogorul său, punând într-însa toată nădejdea omului, mâine, ca ostaș, credincios Țării și Tronului, făcând scut din pieptul său, luptă și moare ca un erou, cu zâmbetul pe buze. I-am urmat la muncă pe acești copii ai unui sol roditor și am admirat răbdarea lor, i-am văzut în luptă și am binecuvântat avântul lor, dar când pe front am ascultat doinele lor, atunci în inima mea s-a înfipt, încă mai tare, convingerea nestrămutată că un popor care în toiul luptei își tălmăcește cugetul și simțirea în versuri nu poate fi învins, că un asemenea popor nu poate pieri. Și multe din aceste poezii, culese sub bubuitul tunurilor, sună așa de frumos și ca limbă, cugetare, că ele merită a fi cunoscute mai pe larg.

Academia Română prin menirea sa fu chemată să fie păzitoarea credincioasă a limbii și culturii naționale, în timpul când întemeietorul Dinastiei, așa de strâns legată de institutul nostru științific, își închina toată munca pentru câștigarea neatârării și clădirea Regatului, sprijinit fiind în opera sa de o pleiadă de bărbați luminați, dintre care un număr însemnat a fost podoaba acestei învățate adunări. Dumnezeu a binecuvântat munca Domniilor Voastre atât de roditoare pe terenul istoric, științific și literar. Semințele aruncate cu credință și cu dragoste în ogorul înțelenit al culturii românești, în curgerea de jumătate de veac, și-au adus rodul însutit. Iar lupta pentru unirea limbii ne-a condus, prin vitejia ostașului român, la sfârșirea

granițelor vitrege dintre frați și la întregirea statului român în hotarele sale firești, până la marginile graiului românesc. Doina de jale a marelui poet, Eminescu:

*De la Nistru până la Tisa
Tot românul plânsu-mi-sa*

a vrut Domnul să se preschimbe în cântec de vitejie și de biruință. Au căzut lanțuri care ne împiedecau mersul liber, s-au prăbușit hotarele care ne înăbușeau. Respira-vom în voie și mai pe larg, după măsura întregului nostru neam. Dar față de acest mare eveniment istoric al realizării visului de unire națională a tuturor românilor în același stat și datoriile noastre sporesc într-o măsură nemărginită. Cele mai grele probleme de organizare economică și culturală ne stau înaintea și, pentru a păși cu sorți de izbândă la sănătoasa lor dezlegare, se cere, mai presus de toate, unire în cugete și hotărâre la muncă fără răgaz a tuturor forțelor ce ne-au mai rămas în urma grelelor jertfe ale războiului.

Nu mă îndoiesc că Academia Română, căreia i-a fost dat să lupte cu atâta spor în sbuciumul pașnic al culturii unitare române, ne va da și în viitor pilda înălțătoare a unirii tuturor la muncă pentru trainica așezare a României Noi pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu.”(91).

Dorind să ia cunoștință la față locului de realitățile concrete din zonele recent eliberate și intrate sub autoritatea guvernului român, în perioada 22 mai-1 iunie 1919, regele Ferdinand I și regina Maria, însoțiți de înalte personalități politice și militare (Iuliu Maniu, Ștefan Ciceo Pop, Vasile Goldiș, generalul Constantin Prezan, colonelul Ion Antonescu ș.a.), au întreprins prima lor vizită în Ardealul eliberat, peste tot fiind întâmpinați cu vii manifestări de simpatie și entuziasm din partea populației locale. Vizita suveranilor României în Ardeal a fost și un simbol al recunoașterii unității naționale a românilor de pe întregul teritoriu precum și al atașamentului lor față de regele întregitor de țară. Peste tot au fost organizate, aproape spontan, impresionante cortegii etnografice la care au participat zeci și sute de mii de persoane.

După cum afirma și scriitorul Cezar Petrescu în lucrarea intitulată *Cei trei regi*:

”Regele Ferdinand a mers să caute alinare la poporul din ținuturile desfăcute de lanțuri. Și, ca întotdeauna, de la norodul cel mult și umil i-a venit răsplătire, căci numai el, fără inima atinsă de stricăciune, știa să pună balsam la dureri.

Drumul regelui în Ardeal a fost de o măreție fără cuvinte.

În gările împodobite cu cetini s-a revărsat poporul munților și plaiurilor să-și vadă regele și să-l întâmpine ca un izbăvitor al tuturor, ce era. Biharia doinelor a venit cu ai săi cântăreți și chiuitori. De acolo, de la Oradea Mare, a început calea bătută cu flori. Chiar cerul se luminase, albastru și înalt, ca să primească oaspeți noi în țară de robie veche. Ochiul înlăcrimat al regelui Ferdinand cuprindea cu înduioșare freamătul acestor suflete alipite în sfârșit la adevărata lor țară. La Arad, la Careii Mari, la Baia Mare, la Bistrița-Năsăud, în munții Moșilor, la Câmpeni, la Alba Iulia, la Blaj, la Cluj, la Sibiu, la Brașov, pretutindeni, în târguri și sate, bătrânii își ștergeau pe furiș pleoapele umede, flăcăii și fetele se înfățișau în portul lor alb de sărbătoare cu jocuri și chiot, câte o bunică își înălța nepotul în brațe peste capete ca să poată vedea chipul blând al regelui care i-a scos din urgie”.(92).

Plecat la 22 mai 1919 din București, trenul regal a ajuns la Oradea în ziua de 23 mai 1919 la ora 8, suveranii României fiind întâmpinați cu un fast deosebit de autoritățile militare, politice și ecleziastice din zonă. Străzile orașului erau împodobite cu arcuri de triumf, ghirlande de flori și verdeață.

După cum se menționează și în Jurnalul de operațiuni al Comandamentului Trupelor din Transilvania, în ziua de 23 mai 1919:

”M.M.L.L.Regele și Regina au sosit la Oradea Mare, pentru a vizita Ardealul și a inspecta trupele de pe front. Trenul regal a sosit la ora 8 în gara Oradea Mare, de unde, după raportul d-lui general Mărdărescu, comandantul trupelor din Transilvania și a d-lui general Holban, comandantul Grupului de sud și după prezentarea ofițerilor și autorităților civile, M.M.L.L. Regele și Regina au plecat în oraș în ovațiunile nesfârșite a zeci de mii de oameni din oraș și satele din împrejurimi. În piața orașului M.M.L.L. au primit defilarea trupelor și a conductului etnografic cu care ocazie M.M.L.L. au decorat pe d-nul general Mărdărescu, comandantul trupelor din Transilvania și d-nul general Panaitescu, șeful de stat major al Comandamentului Trupelor din Transilvania cu ordinul ”Mihai Viteazul”clasa 3-a. După defilarea trupelor, M.S. Regele a

inspectat posturile de comandă ale Grupului de sud, Divizia 6-a și Divizia 2-a cavalerie. După masă a avut loc recepțiunea diferitelor autorități și deputațiuni la Palatul Episcopal greco-catolic.”(93).

La Catedrala ortodoxă și, apoi, la Catedrala greco-catolică a fost oficiat câte un Te-Deum în cinstea înalților oaspeți, după care au fost trecute în revistă trupele din garnizoana Oradea. În continuare, reprezentanții celor 175 de comune bihorene, îmbrăcați în costume naționale, cu steaguri, cu flori, cu numeroase urale și ovații, au defilat prin fața familiei regale.

Cu prilejul prânzului oficial, răspunzând cuvintelor de bun venit rostite de episcopul Ioan Pop și de prefectul județului Bihor, regele Ferdinand I a rostit următorul toast:

”Mulțumesc din inimă pentru cuvintele așa de bine simțite, rostite de P.S. Voastră și de Dl. Prefect care au pătruns adânc în inima Mea plină de recunoștință pentru primirea așa de caldă și frumoasă ce am găsit în Oradea Mare.

Cortegiul țăranilor din satele acestui mare și bogat județ parcă Mi-au arătat tot trecutul lor plin de durere, dar am putut citi în inimile și privirile lor nădejdea unui viitor frumos.

Bine ați spus P.S. Voastră când ați comparat vitalitatea neamului nostru cu aceea a sabiei lui Traian; eram deja demult convins de marea vitalitate a neamului românesc.

Doresc din toată inima ținutului Bihorului tot ceea ce o inimă de om și Rege îi pot dori și beau în sănătatea orașului și a județului”.(94).

A doua zi, 24 mai 1919, dimineața: ”M.M.L.L. Regele și Regina au pornit de la Oradea Mare spre Bekescsaba, unde au ajuns la ora 13. O mulțime imensă a întâmpinat pe M.M.L.L. pe tot parcursul de la gară și până în piața orașului, unde a avut loc defilarea trupelor, după care M.M.L.L. au inspectat postul de comandă al Diviziei 1-a Vânători, unde au primit diferite autorități și deputațiuni (de toate naționa-litățile). La ora 7 M.M.L.L. au plecat spre Careii Mari prin Debreșin”.(95)

Neculai MOGHIOR

FERDINAND I

REGELE TUTUROR ROMÂNILOR